

ZAMONAVIY TA'LIM JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING O'RNI VA AHAMIYATI

Muallif: Anvarova Muxtasar Akmaljon qizi

O'zDJTU, TNEM 2416-guruh talabasi

Ilmiy rahbar: Isayeva Gulora Faxriddinovna

Annotatsiya: *Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida sun'iy intellekt texnologiyalarining tutgan o'rni, ta'lim sifati va samaradorligini oshirishdagi ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi platformalar, adaptiv ta'lim tizimlari, virtual yordamchilar va avtomatlashtirilgan baholash tizimlarining ta'lim jarayoniga ta'siri yoritiladi. Maqolada muallifning shaxsiy fikrlari, tajriba va kuzatuvlari asosida sun'iy intellektning afzalliklari bilan birga mavjud muammolari ham tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari sun'iy intellekt texnologiyalarining kelajak ta'limi uchun muhim omil ekanligini ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *sun'iy intellekt, zamonaviy ta'lim, raqamli ta'lim, adaptiv o'qitish, masofaviy ta'lim, ta'lim texnologiyalari.*

Kirish

Bugungi globallashtirish va raqamli texnologiyalar asrida ta'lim tizimi ham tubdan o'zgarib bormoqda. An'anaviy o'qitish usullari zamonaviy jamiyat ehtiyojlarini to'liq qondira olmay qolayotgan bir paytda, innovatsion yondashuvlar, xususan, sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim jarayoniga faol joriy etilmoqda. Sun'iy intellekt inson aql-idrokiga xos bo'lgan jarayonlarni modellashtirish va avtomatlashtirishga qaratilgan texnologiyalar majmuasidir.

Ta'lim sohasida sun'iy intellektdan foydalanish o'quvchilarning individual qobiliyatlarini aniqlash, ularning bilim darajasiga mos o'quv materiallarini taqdim etish hamda o'qituvchi va talaba o'rtasidagi o'zaro aloqani mustahkamlash imkonini

beradi. Ayniqsa, masofaviy va onlayn ta'lim rivojlanayotgan hozirgi sharoitda sun'iy intellekt asosidagi tizimlarning ahamiyati yanada ortib bormoqda.

Sun'iy intellekt — bu kompyuter tizimlarining o'rganish, tahlil qilish, mantiqiy xulosa chiqarish va qaror qabul qilish qobiliyatidir. Ta'lim jarayonida sun'iy intellekt quyidagi asosiy yo'nalishlarda qo'llaniladi: adaptiv ta'lim tizimlari, virtual o'qituvchilar va chatbotlar, avtomatlashtirilgan baholash tizimlari, o'quv jarayonini tahlil qilish (learning analytics), shaxsiylashtirilgan o'quv kontenti.

Adaptiv ta'lim tizimlari talabaning bilim darajasi, o'zlashtirish tezligi va qiziqishlariga qarab o'quv materiallarini moslashtiradi. Bu esa har bir talaba uchun individual yondashuvni ta'minlaydi. Masalan, til o'rganishda sun'iy intellekt talabaning xatolarini tahlil qilib, aynan shu kamchiliklarni bartaraf etishga qaratilgan mashqlarni taklif qiladi.

Sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Birinchidan, ular o'qituvchilarning ish yukini kamaytiradi. Masalan, testlarni avtomatik tekshirish, reytinglarni hisoblash va statistik tahlil qilish sun'iy intellekt orqali tez va aniq bajariladi.

Ikkinchidan, sun'iy intellekt talabalarning mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bugungi kunda ChatGPT, Google Gemini kabi sun'iy intellektga asoslangan platformalar talabalarga murakkab mavzularni tushunishda yordam bermoqda. Muallif sifatida shuni ta'kidlashim mumkinki, til o'rganishda sun'iy intellekt vositalari, ayniqsa, yozma va og'zaki nutqni rivojlantirishda juda katta foyda bermoqda.

Uchinchidan, sun'iy intellekt ta'lim jarayonini yanada interaktiv va qiziqarli qiladi. Virtual laboratoriyalar, simulyatsiyalar va aqlli o'quv dasturlari orqali talabalarning fanga bo'lgan qiziqishi oshadi.

Bugungi kunda dunyo miqyosida sun'iy intellekt asosida ishlovchi ko'plab ta'lim platformalari mavjud. Jumladan, Coursera, edX, Khan Academy kabi platformalar sun'iy intellekt yordamida foydalanuvchilarga mos tavsiyalar beradi. Ushbu platformalar talabaning faoliyatini tahlil qilib, qaysi mavzularni chuqurroq

o'rganish kerakligini aniqlaydi. Shaxsiy fikrimga ko'ra, bunday platformalar ayniqsa, o'z ustida mustaqil ishlaydigan talabalar uchun juda qulaydir. Chunki ular vaqt va joyga bog'liq bo'lmagan holda bilim olish imkonini beradi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt asosidagi tarjima va til o'rganish dasturlari tarjimonlik yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun katta yordamchi vosita hisoblanadi.

Sun'iy intellekt texnologiyalarining afzalliklari bilan bir qatorda ayrim muammolari ham mavjud. Avvalo, texnologiyalarga haddan tashqari bog'lanib qolish tanqidiy fikrlashning susayishiga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari, barcha hududlarda texnik infratuzilmaning yetarli emasligi sun'iy intellektdan to'liq foydalanishga to'sqinlik qiladi. Shuningdek, akademik halollik masalasi ham dolzarb hisoblanadi. Talabalar sun'iy intellektdan noto'g'ri foydalanishi natijasida mustaqil fikrlashdan chekinishi mumkin. Shu sababli, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishda ma'lum me'yori va qoidalar ishlab chiqilishi zarur.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta'lim jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalari muhim strategik ahamiyatga ega. Ular ta'limni shaxsiylashtirish, samaradorlikni oshirish va zamon talablariga mos kadrlar tayyorlashda katta imkoniyatlar yaratadi. Muallif fikricha, sun'iy intellekt o'qituvchini to'liq almashtirmaydi, balki uning samarali yordamchisiga aylanadi. Kelajakda ta'lim tizimida sun'iy intellektdan oqilona va mas'uliyat bilan foydalanish orqali yanada sifatli, adolatli va samarali ta'lim muhitini yaratish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA INTERNET MANBALARI

1. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. Pearson Education, 2021.
2. UNESCO. Artificial Intelligence in Education: Challenges and Opportunities.
<https://www.unesco.org/en/artificial-intelligence/education>
3. OECD. AI and the Future of Education.
<https://www.oecd.org/education/ai-and-the-future-of-education>
4. Coursera ta'lim platformasi rasmiy sayti.

<https://www.coursera.org>

5. Khan Academy rasmiy sayti.

<https://www.khanacademy.org>